

Einhard,

Vita Caroli Magni (829-836)

Překlad podle: Einhard: The Life of Charlemagne, translated by Samuel Epes Turner, (New York: Harper & Brothers, 1880) [in 1960 the University of Michigan Press reprinted this translation, with a copyrighted forward by Sidney Painter]

Kap. 22, Vzhled Karla Velikého:

Karel byl velký, silný a urostlý, i když ne nepřiměřeně vysoký (je známo, že jeho výška byla sedmkrát větší než délka jeho nohy); horní část hlavy měl kulatou, oči velmi velké a živé, nos trochu dlouhý, vlasy světlé a tvář rozemátou a veselou. Jeho vzhled byl tedy vždy vznešený a důstojný, ať už stál, nebo seděl; měl sice silný a poněkud krátký krk a poněkud vystouplé břicho, ale symetrie zbytku těla tyto nedostatky zakrývala. Jeho chůze byla pevná, celé jeho držení těla mužné a jeho hlas jasný, ale ne tak silný, jak by se podle jeho velikosti dalo očekávat. Jeho zdraví bylo výborné, až na čtyři roky před smrtí, kdy trpěl častými horečkami; v poslední době dokonce trochu kulhal na jednu nohu. I v těchto letech se řídil spíše svými vlastními sklony než radami lékařů, kteří mu byli téměř protivní, protože chtěli, aby se vzdal pečeného masa, na které byl zvyklý, a místo něj jedl maso vařené. V souladu s národním zvykem se často cvičil na koni a v honitbě, což jsou výkony, v nichž se Frankům sotva může nějaký národ na světě rovnat.

Měl rád výpary z přírodních teplých pramenů a často se věnoval plavání, v němž byl tak zdatný, že ho nikdo nemohl překonat. Proto si v Aix-la-Chapelle postavil palác, kde žil v posledních letech až do své smrti. Do lázní zval nejen své syny, ale i šlechtice a přátele a tu a tam i oddíl své družiny nebo tělesné stráže, takže se s ním někdy koupalo i sto nebo více osob.

Kap. 23, Oblečení Karla Velikého

Nosil národní, tedy francký oděv - vedle kůže plátěnou košili a plátěné kalhoty, nad nimi tuniku lemovanou hedvábím; dolní končetiny mu pokrývaly hadice sepnuté páskami, nohy obuté a ramena a hrud' si v zimě chránil přílehlavým kabátcem z vydří nebo kuní kůže. Přes to všechno si přehodil modrý plášť a vždy měl na sobě meč, obvykle se zlatým nebo stříbrným jílcem a opaskem; někdy nosil meč s drahokamy, ale jen o velkých svátcích nebo při přijímání vyslanců cizích národů. Pohrdal cizími kostýmy, jakkoli byly hezké, a nikdy se do nich nenechal obléci, s výjimkou dvou návštěv v Římě, kdy si oblékl římskou tuniku, chlamys a boty; poprvé na žádost papeže Hadriána, podruhé, aby se zavděčil Hadriánovu nástupci Lvovi. O velkých svátcích používal vyššívaný oděv a boty posázené drahými kameny; plášť měl sepnutý zlatou sponou a objevoval se korunovaný diadémem ze zlata a drahokamů; v ostatních dnech se však jeho oděv jen málo lišil od běžného oblečení lidu.

Kap. 24; Zvyky Karla Velikého

Karel byl střídmy v jídle a zvláště v pití, protože nesnášel opilství u nikoho, tím spíše u sebe a svých domácích, ale nedokázal se snadno zdržet jídla a často si stěžoval, že půsty škodí jeho zdraví. Velmi zřídka pořádal zábavy, pouze o velkých svátcích, a to ještě pro velké množství lidí. Jeho jídla se obvykle skládala ze čtyř chodů, nepočítaje pečení, kterou mu lovci nosili na rožni; tu měl raději než jiné pokrmy.

U stolu poslouchal četbu nebo hudbu. Tématem četby byly příběhy a činy starých časů: měl také rád knihy svatého Augustina, zejména tu s názvem "Boží město".

Byl tak střídavý v pití vína a všech druhů nápojů, že si jen zřídka dovolil více než tři poháry během jednoho jídla. V létě po poledním jídle snědl nějaké ovoce, vypil jeden pohár, odložil si šaty a boty, stejně jako na noc, a dvě až tři hodiny odpočíval. Měl ve zvyku se během noci čtyřikrát nebo pětkrát probudit a vstát z postele. Zatímco se oblékal a obouval, nejenže poskytoval audienci svým přátelům, ale pokud mu hrabě z paláce oznámil nějaký spor, v němž bylo třeba jeho rozhodnutí, nechal před sebe neprodleně předvést strany, případ projednal a vydal rozhodnutí, jako by seděl na soudní stoličce. Nebyla to jediná záležitost, kterou v této době vyřizoval, ale plnil jakoukoli denní povinnost, ať už se musel věci věnovat sám, nebo o ní dával příkazy svým úředníkům.

Kap. 25, Studie

Charles měl dar pohotové a plynulé řeči a dokázal cokoli říci s maximální srozumitelností. Nespokojil se pouze se znalostí svého rodného jazyka, ale věnoval pozornost studiu cizích jazyků, a zejména latinu ovládal natolik, že ji ovládal stejně dobře jako svou mateřštinu; řečtině však rozuměl lépe, než ji ovládal. Byl dokonce tak výmluvný, že by se mohl vydávat za učitele výmluvnosti. Nejhorlivěji pěstoval svobodná umění, velmi si vážil těch, kdo je vyučovali, a uděloval jim velké počty. V gramatice se učil u jáhna Petra z Pisy, v té době již starého muže. Jeho učitelem v dalších oborech vzdělání byl jiný jáhen, Albín z Británie, příjmením Alkuin, muž saského původu, který byl největším učencem té doby. Král s ním strávil mnoho času a práce studiem rétoriky, dialektiky a zejména astronomie; naučil se počítat a s inteligentním zkoumáním zkoumal pohyby nebeských těles nejzajímavěji. Pokoušel se také psát a v posteli pod polštářem míval tabulky a prázdné listy, aby ve volných chvílích mohl přivyknout ruku k tvoření písmen; protože však se svým úsilím nezačal včas, ale až v pozdním věku, nesetkalo se s úspěchem.

Kap. 26, Zbožnost

S největším zápallem a oddaností vyznával zásady křesťanského náboženství, které mu byly vštěpovány již od dětství. Proto nechal postavit nádhernou baziliku v Aix-la-Chapelle, kterou vyzdobil zlatem, stříbrem a lampami, zábradlím a dveřmi z masivní mosazi. Sloupy a mramory pro tuto stavbu nechal přivézt z Říma a Ravenny, protože jinde nemohl najít vhodné. Dokud mu to zdraví dovoľovalo, chodil do tohoto kostela neustále, ráno i večer, dokonce i po setmění, a kromě toho navštěvoval mši; dbal na to, aby všechny bohoslužby, které se tam konaly, byly slouženy co nejslušněji, a velmi často varoval sextány, aby do budovy nevnášeli žádné nevhodné nebo nečisté věci a aby v ní nezůstávaly. Vybavil ji velkým množstvím posvátných nádob ze zlata a stříbra a takovým množstvím kněžských rouch, že ani vrátňi, kteří v kostele zastávají nejskromnější úřad, nemuseli při výkonu svých povinností nosit své všední oblečení. Velmi se snažil zlepšit církevní čtení a žalmovou skladbu, neboť obojí dobře ovládal, ačkoli veřejně nečetl ani nezpíval, leda tiše a s ostatními.

Kap. 27, Velkorysost (vůči římské církvi)

Velmi rád pomáhal chudým a projevoval štědrost, kterou Řekové nazývají almužnou, a to do té míry, že se snažil dávat nejen ve své zemi a ve svém království, ale když zjistil, že v Sýrii, Egyptě a Africe, v Jeruzalémě, Alexandrii a Kartágu žijí v chudobě křesťané, měl s nimi soucit a posílal jim peníze přes

moře. Důvodem, proč se horlivě snažil navázat přátelství s králi za mořem, byla snaha získat pomoc a úlevu pro křesťany žijící pod jejich vládou.

Chrám svatého apoštola Petra v Římě si cenil nade všechna ostatní svatá a posvátná místa a jeho pokladnici zásobil obrovským bohatstvím zlata, stříbra a drahých kamenů. Posílal papežům velké a nesčetné dary a po celou dobu své vlády mu nejvíce leželo na srdci přání, aby pod jeho péčí a vlivem byla obnovena starobylá autorita města Říma, aby chránil a ochraňoval kostel svatého Petra a aby jej ze svých zásob zveleboval a obohacoval nad všechny ostatní kostely. Ačkoli jej choval v takové úctě, za celých sedmačtyřicet let své vlády se do Říma vypravil jen čtyřikrát, aby složil sliby a pronesl prosby.

Kap. 28, Korunovace Římským Císařem (25.12.800)

Když se tam vydal na svou poslední cestu, měl na mysli i jiné cíle. Římané způsobili papeži Leovi mnoho zranění, vypíchlí mu oči a vyřízli jazyk, takže byl nucen požádat krále o pomoc [24. listopadu 800]. Karel se proto vydal do Říma, aby dal do pořádku církevní záležitosti, které byly ve velkém zmatku, a strávil tam celou zimu. Tehdy obdržel tituly císaře a Augusta [25. 12. 800], k nimž měl zpočátku takovou averzi, že prohlásil, že by v den jejich udělení nevkročil do kostela, ačkoli to byl velký svátek, kdyby mohl předvídat papežův záměr. Velmi trpělivě snášel žárlivost, kterou římscí císaři projevovali, když přijal tyto tituly, neboť tento krok nesli velmi špatně; častými vyslanectvími a dopisy, v nichž se na ně obracel jako na bratry, přiměl jejich povýšenost, aby se podřídila jeho velkorysosti, v níž je nepochybně výrazně převyšoval.